

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
BANJA LUKA
71 0 P 159995 18 Rev
Banja Luka, 25.10.2018. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Biljane Tomić, kao predsjednika vijeća, Darka Osmića i Tanje Bundalo kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja G.Š. iz B., Ulica ..., koga zastupa punomoćnik S.T., advokat iz B., protiv tuženih Z.Š. i M.Š., oboje iz B., Ulica ..., koje zastupa punomoćnik V.S., advokat iz B.1, radi utvrđenja i po protivtužbi tužene Z.Š. iz B., koju zastupa punomoćnik V.S., advokat iz B.1, protiv tužitelja G.Š. iz B., koga zastupa punomoćnik S.T., advokat iz B. i tuženog M.Š. iz B., radi utvrđenja, odlučujući o reviziji tuženih izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 159995 17 Gž od 22.12.2017. godine, na sjednici održanoj dana 25.10.2018. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se djelimično usvaja, obe nižestepene presude se preinačavaju tako da se utvrđuje da je stambeni objekat sagrađen na parcelama k.č. 1849/3 zvana „U.“ njiva površine 105 m² i k.č. 185/14 zvana „U.“ njiva površine 208 m², upisane u pl. 1839 k.o. G.S., opština G., vanknjižno suvlasništvo na osnovu nasljedstva tužitelja – protivtuženog sa 1/3 dijela, umjesto sa 1/2 dijela utvrđenog nižestepenim presudama i troškovi dosuđeni tužitelju snižavaju se sa iznosa od 7.142,50 KM na iznos od 5.713,60 KM.

U preostalom dijelu revizija se odbija.

Obavezuje se tužitelj da tuženim na ime troškova žalbenog i revizijskog postupka naknadi iznos od 526,00 KM u roku od 30 dana od prijema ove presude.

Zahtjev tuženih za naknadu žalbenog i revizijskog postupka preko dosuđenog iznosa se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 159995 12 P od 03.05.2017. godine usvojen je tužbeni zahtjev i utvrđeno da je trosoban stan površine 64 m², koji je sagrađen na parceli k.č. br. 717/3 u B., u Ulici ... k.o B. 5, upisan u knjigu uložениh ugovora o otkupu stambenih zgrada i stanova pod brojem 11-952-K-6741/02 kod Republičke uprave za ... RS B., suvlasništvo tužitelja sa 1/6 dijela, na osnovu nasljedstva što su tuženi dužni priznati i trpjeti da se na osnovu navedene presude izvrši uknjižba na ime tužitelja sa 1/6 dijela predmetnog stana, te je utvrđeno da je stambeni objekat sagrađen na nekretnini označenoj kao k.č. br.1849/3 njiva površine 105 m² i k.č. br. 1851/14 njiva površine 208 m² upisane u pl. br.

1839 k.o G. selo, opština G., vanknjižno suvlasništvo na osnovu nasljedstva tužitelja sa 1/2 dijela što su tuženi dužni priznati i trpjeti, dok je odbijen kao neosnovan dio tužbenog zahtjeva da se na osnovu presude izvrši uknjižba ovog objekta na ime tužitelja sa 1/2 dijela.

Odbijen je kao neosnovan protivtužbeni zahtjev kojim je traženo da se utvrdi da je tužena Z.Š. građenjem stekla pravo susvojine i da je vanknjižni suvlasnik sa 1/2 stambenog objekta sagrađenog na nekretnini označenoj kao k.č. br. 1849/3 njiva površine 106 m² i k.č. br. 1851/14 njiva površine 208 m² upisane u pl. br. 1839 k.o. G.s., opština G., što su tužitelj i tuženi M.Š. dužni priznati i trpjeti da se tužena Z.Š. upiše kao suposjednik sa 1/2 dijela na parceli označenoj kao k.č. br. 1849/3 „Uz trkalište“, njiva površine 106 m² i k.č.br. 1851/14 njiva površine 208 m² upisane u pl. br. 1839 k.o G.s. opština G.

Usvojen je protivtužbeni zahtjev u dijelu koji se odnosi na pokretne stvari, te je utvrđeno da je tužena Z.Š. vlasnik putničkog automobila TOYOTA, broj šasije .., registarskih oznaka 835 M 630, što su tužitelj G.Š. i tuženi M.Š. dužni priznati i trpjeti da se Z.Š. upiše kao vlasnik vozila.

Obavezani su tuženi da tužitelju solidarno nadoknade troškove parničnog postupka u iznosu od 7.142,50 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana presuđenja, pa do konačne isplate, sve u roku od 30 dana pod prijetnjom izvršenja, dok je u preostalom dijelu koji predstavlja razliku između traženog i dosuđenog iznosa troškova tužitelj odbijen sa zahtjevom za naknadu troškova parničnog postupka, kao neosnovanim.

Zahtjev tuženih za naknadu troškova parničnog postupka odbijen je kao neosnovan.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 159995 17 Gž od 22.12.2017. godine žalba tuženih je odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Odbijen je zahtjev tuženih za naknadu troškova žalbenog postupka.

Blagovremenom zajedničkom revizijom drugostepenu presudu pobijaju tužena – protivtužiteljica Z.Š. (u daljem tekstu: prvotužena) i tuženi M.Š. (u daljem tekstu: drugotuženi) zbog pogrešne primjene materijalnog prava i povrede odredaba parničnog postupka, s prijedlogom da se revizija usvoji i pobijana presuda preinači tako da se odbije tužbeni zahtjev, a udovolji protivtužbenom zahtjevu ili da se revizija usvoji, pobijana presuda ukine i predmet vrati drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Revizija je djelimično osnovana.

Predmet odlučivanja u ovoj parnici je zahtjev tužitelja da se utvrdi pravo suvlasništva po osnovu nasljeđivanja na nekretninama pobliže opisanim u izreci prvostepene odluke, uz upis tog prava u javnim evidencijama i naknadu troškova postupka.

Predmet odlučivanja je i protivtužbeni zahtjev tužene Z.Š. da se utvrdi da je građenjem stekla pravo susvojine nekretnine u G., te da je vlasnik putničkog automobila Toyota, sa karakteristikama bliže opisanim u izreci osporene odluke, uz upis tog prava u javnim evidencijama i naknadu troškova parničnog postupka.

Raspravljajući o ovako postavljenom tužbenom zahtjevu, prvostepeni sud je utvrdio: da su prvotužena Z.Š. i otac tužitelja, pokojni P.Š. zaključili brak 1989. godine; da su u tom braku stekli jedno dijete – drugotuženog M.Š.; da je pok. P.Š. (otac tužitelja i drugotuženog i suprug prvotužene) prije braka u kojem je bio sa Z.Š. bio u braku sa B.Š. (majkom tužitelja), da je po razvodu braka i prestanka bračne zajednice između pok. P.Š. i B.Š. dana 13.01.1983. godine

zaključen sporazum o podjeli zajednički stečene imovine po osnovu kojeg sporazuma je P.Š. pripala u vlasništvo kuća koja se nalazi u naselju U. izgrađena na zemljištu na kojem je 1979. godine upisan kao nosilac prava korištenja sa 1/1 dijela, da je kuća izgrađena kao vanknjižno vlasništvo do 1982. godine, da je u toku trajanja braka sa Z.Š. kupljen dvosoban stan u Ulici ..., površine 58 m² (stari naziv ulice), da je predmetni stan platio prodavcu M.U. svojim novcem otac prvotuzene M.Z., ali da je njegova namjera bila da se stan kupi porodici Š., a ne samo prvotuzenoj; da je pokojni P.Š. bio u radnom odnosu u društvu „K.“ doo B., a kasnije korisnik invalidske penzije; da prvotuzena nije dokazala da je građenjem stekla suvlasnički dio na imovini u G. i da je putnički automobil marke „Toyota“ posebna imovina prvotuzene.

Imajući u vidu ovako utvrđeno činjenično stanje, prvostepeni sud nalazi da predmetni stan u B. predstavlja zajedničku imovinu stečenu u braku prvotuzene i pokojnog P.Š. temeljem odredbe člana 270. stav 6. Porodičnog zakona („Sl. glasnik RS“ 54/02 i 41/08, u daljem tekstu: PZ) kao poklon trećeg lica učinjen bračnim drugovima zbog čega pokojnom P. temeljem odredbe člana 272. istog zakona pripada $\frac{1}{2}$ tog stana. Navedeni dio stana predstavlja zaostavštinu pokojnog P.Š. na koji tužitelj kao pripadnik prvog nasljednog reda ima pravo nasljeđivanja sa $\frac{1}{3}$ dijela.

U pogledu nekretnina u G., prvostepeni sud nalazi da ta imovina predstavlja posebnu imovinu P.Š. stečenu prije zaključenja braka sa prvotuzenom, a da prvotuzena ničim nije dokazala da je u smislu imovinskih propisa stvaranjem nove stvari i građenjem stekla suvlasnički dio na tim nekretninama. Zbog toga je protivtužbeni zahtjev u tom dijelu odbio, a udovoljio je tužbenom zahtjevu tužitelja za utvrđenje suvlasničkog dijela od $\frac{1}{2}$ na toj imovini po osnovu nasljeđivanja.

Za putnički automobil marke „Toyota“ prvostepeni sud nalazi da predstavlja posebnu imovinu prvotuzene, pa je u pogledu navedenog automobila u potpunosti udovoljio protivtužbenom zahtjevu.

Odlučujući o žalbi tuženih izjavljenoj protiv prvostepene presude, drugostepeni sud je prihvatio činjenična utvrđenja i pravno shvatanje prvostepenog suda, te je žalbu odbio i prvostepenu presudu potvrdio.

Nižestepene presude donesene su pogrešnom primjenom materijalnog prava u dijelu koji se odnosi na odluku o tužbenom zahtjevu u pogledu utvrđenja suvlasničkog dijela na nekretninama u G., dok su u preostalom dijelu na zakonu zasnovane.

Pravilno su sudovi odlučili o zahtjevu iz tužbe koji se odnosi na utvrđenje suvlasničkog dijela na stanu u B. u Ul. ... Naime, nije bilo sporno među strankama da je taj stan kupljen u toku 2002. godine za vrijeme trajanja bračne zajednice pokojnog oca tužitelja P.Š. i prvotuzene. Takođe, tokom postupka je nedvojbeno utvrđeno da je stan kupljen od M.U. i njegove supruge većim dijelom sredstvima oca prvotuzene M.Z.. Međutim, sporna je namjena poklona, odnosno da li je M.Z. novac za stan poklonio samo prvotuzenoj ili bračnim drugovima. Ta dilema otklonjena je saslušanjem svjedoka M.Z. koji je u svojoj izjavi datoj na ročištu za glavnu raspravu 18.10.2016. godine u kojoj je u više navrata potvrdio da je stan kupljen porodici Š., a da ni jednim gestom nije učinio da se smatra da stan kupuje kao poklon kćerki – prvotuzenoj Z.Š.

U pogledu prigovora revizije da sudovi nisu pravilno, u skladu sa odredbom člana 8. Zakona o parničnom postupku ("Službeni glasnik RS" br. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 -u daljem tekstu: ZPP) cijenili ovjerenu pisanu izjavu istog svjedoka datu 09.12.2003. godine kod notara Lj.M., valja naglasiti da ZPP ne propisuje kao mogući dokaz u parničnom postupku pisane izjave svjedoka iako se takve izjave mogu koristiti kao dokazi u nedostatku drugih dokaza, uz njihovu ocjenu po odredbi člana 8. ZPP. Međutim, u konkretnoj situaciji, u konkurenciji ponuđenih dokaza – ovjerene pisane izjave svjedoka date ranije i neposrednog saslušanja istog svjedoka i iskaza datog neposredno pred sudom, nakon ovjere pisane izjave, pravilno su sudovi povjerovali usmenom iskazu svjedoka M.Z.

Odredbom člana 101. ZPP propisano je da se postupak na glavnoj raspravi odvija usmeno, a dokazi se izvode pred sudom, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Iz navedenog proizlazi da su sudovi pravilno ocijenili iskaz M.Z. kada su zaključili da poklon u novcu za kupnju stana on nije učinio samo prvotuženoj, nego bračnim drugovima.

Takođe je neosnovan prigovor da sudovi nisu pravilno ocijenili izjavu M.U. – prodavca predmetnog stana ovjerenu kod prvog Osnovnog suda u Beogradu dana 03.4.2013. godine. Prema toj izjavi, novac za stan u iznosu od 55.000,00 KM U. je primio od oca tužene M.Z., koju činjenicu definitivno tužitelj nije ni osporavao i koja nije mogla uticati na odluku u ovoj parnici na osnovu koje se ne može utvrditi namjena poklona.

Odredbom člana 270. stav 6. PZ propisano je da pokloni trećih lica učinjenih tokom bračne zajednice ulaze u zajedničku bračnu imovinu, bez obzira koji ih je bračni drug primio, ukoliko drugačije ne proizlazi iz namjene poklona, ili se iz okolnosti u momentu davanja poklona može zaključiti da je poklonodavac želio učiniti poklon samo jednom od bračnih supružnika, a odredbom člana 272. stav 1. istog zakona da svakom od bračnih supružnika pripada po jedna polovina zajedničke imovine.

Dakle, primjenom citiranih odredbi PZ pravilno su sudovi utvrdili da ocu tužitelja i drugotuženog, te prvotuženoj po osnovu sticanja u braku pripada po ½ predmetnog stana koja pripada zaostavštini P.Š..

Odredbom člana 9. Zakona o nasljeđivanju („Sl. glasnik RS“ 1/09, u daljem tekstu: ZON) propisano je da zaostavštinu umrlog nasljeđuju, prije svih njegova djeca i njegov supružnik (prvi nasljedni red).

Nasljednici prvog nasljednog reda nasljeđuju na jednake dijelove.

Kako u konkretnoj situaciji tužitelj i tuženi ulaze u prvi nasljedni red, pravilno su sudovi udovoljili dijelu tužbenog zahtjeva da tužitelju po osnovu nasljeđivanja pripada 1/6 dijela predmetnog stana.

Neosnovana je tvrdnja revizije da su sudovi iz izvedenih dokaza pogrešno zaključili da prvotužena – protivtužiteljica nije dokazala da je građenjem stekla suvlasnički dio na dijelu imovine pokojnog P.Š. – kući i zemljištu u G., poblizje označenim u stavu I odluke o protivtužbenom zahtjevu u izreci prvostepene presude.

Za navedenu imovinu nije ni bilo sporno tokom postupka da ju je pokojni P.Š. stekao u braku sa prvom suprugom B.Š. (majkom tužitelja), a da je vansudskim sporazumom od 13.01.1983. zaključenim između pokojnog Predraga i njegove prve supruge, predmetna kuća pripala P. u isključivo vlasništvo. Dakle, kuća je bila izgrađena još u toku 1983. godine, prije zaključenja braka pokojnog P. i prvotuzene (1989. godine). Prvotuzena izvedenim dokazima nije mogla izdejsstvovati drugačiju odluku o protivtužbenom zahtjevu nižestepenih sudova. Naime, fakture o nabavci sitnijeg materijala za instalacije i sl., te dokazi o prihodima, pozajmicama i podizanju kredita od strane prvotuzenog ne mogu predstavljati dokaze o znatnijim ulaganjima u predmetnu kuću, tim prije što iz dokaza o podizanju pozajmica i kredita nije moguće zaključiti da je taj novac utrošen za izgradnju kuće, a kako to pravilno nalaze nižestepeni sudovi. Uostalom, pod uslovom i da je tačna tvrdnja prvotuzene da je učestvovala u izmjeni podova, izmjeni instalacija i stolarije, takva činjenica ne bi značila da je prvotuzena na taj način mogla steći makar i manji suvlasnički dio na kući. Poboljšanjem već postojeće građevine, odnosno dogradnjom, adaptacijom ili renoviranjem nije moguće steći pravo susvojine, a licu koje je imalo troškove u vezi sa poboljšanjem građevine preostaje samo pravo na obligaciono – pravni zahtjev za vraćanje uloženog, ali ne i zahtjev za utvrđenje prava susvojine.

Tačna je tvrdnja revidenata da je u prvostepenom postupku učinjena povreda postupka (na koju je ukazivano žalbom) i to povreda odredbe člana 336. stav 3. ZPP, u vezi sa odredbom člana 66. istog zakona.

Prvostepeni sud je na pripremnom ročištu održanom 16.3.2016. godine naložio tužitelju da uredi tužbu i tužbeni zahtjev i u tu svrhu ostavio mu rok od 15 dana. Tužitelj je podnesak o uređenju tužbe dostavio sudu 04.4.2016. godine, što znači 4 dana nakon proteka ostavljenog roka. U ovoj situaciji radi se o sudskom roku koji je moguće produžiti uz određenu proceduru (član 323. stav 2. i stav 3. ZPP). Punomoćnik tužitelja nije tražio produženje roka, pa bi bilo pravilno da je sud primjenom odredbe člana 336. stav 3. ZPP donio rješenje kojim smatra da je tužba povučena.

Odgovarajući na ovaj prigovor žalbe, drugostepeni sud u pobijanoj odluci odbija prigovor opisujući sličnu procesnu situaciju u ovoj parnici, kada na zahtjev suda tužitelj nije u ostavljenom roku dostavio tačne adrese tuženih.

Ovakvo postupanje drugostepenog suda svakako predstavlja propust i povredu odredaba parničnog postupka, ali po ocjeni ovog suda takva povreda ne predstavlja povredu u smislu odredbe člana 209. ZPP, koja bi mogla uticati na donošenje zakonite odluke.

Naime, pravilno postupanje prvostepenog suda po odredbi člana 336. stav 3. ZPP bilo bi donošenje rješenja o povlačenju tužbe. Međutim, donošenje takvog rješenja ne znači meritorno odlučivanje o tužbenom zahtjevu, jer tužitelju stoji na raspolaganju podnošenje nove tužbe sa istim zahtjevom, što je bilo za očekivati, ali uz nepotrebno odugovlačenje postupka.

Bez ikakvog značaja za ishod ove parnice je prigovor revidenata u pogledu nepravilnosti u davanju iskaza svjedoka M.Š. i M.S. Tačna je tvrdnja revizije da je saslušanje ovih svjedoka na pripremnom ročištu predloženo kao dokaz na okolnost sticanja imovine u G., a da su imenovani svjedoci na ročištu za glavnu raspravu dali iskaze o načinu sticanja stana u B. Takav propust se ne može pripisati sudu budući da je odredbom člana 105. ZPP propisano da stranke ispituju svjedoke i vještace ..., a članom 106. istog zakona da sudija može postavljati pitanja strankama, svjedocima i vještacima u svakoj fazi postupka. Dakle, iz navedenih odredbi

proizlazi da se ispitivanje svjedoka na različite okolnosti od onih zbog kojih su svjedoci predloženi može pripisati samo prvotuzenoj koja ih je predložila, a nikako i prvostepenom sudu kom je postavljanje pitanja ostavljeno samo kao fakultativna mogućnost.

Tačna je tvrdnja revidenata (koja se proteže na sve ostale prigovore revizije) da drugostepeni sud nije decidno odgovorio na sve prigovore žalbe čime su povrijeđene odredbe člana 191. i člana 231. ZPP.

Odredbom člana 231. ZPP propisano je da, u obrazloženju presude će drugostepeni sud ocijeniti žalbene navode koji su od *odlučnog* značaja. Ovo znači da je drugostepeni sud u obavezi ocijeniti samo relevantne navode žalbe koji mogu uticati na njegovu odluku, a nikako i na sve ostale navode žalbe. U konkretnoj situaciji, drugostepeni sud jeste propustio dati odgovor na neke od navoda žalbe (nepravilan redoslijed ispitivanja svjedoka, ispitivanje svjedoka na okolnosti za koje nisu predloženi i sl.), koji prigovori nisu mogli uticati na rezultat postupka, pa ovaj sud nalazi da propuštanjem ocjene takvih navoda žalbe, drugostepeni sud nije učinio povredu odredbe člana 231. ZPP, a samim tim ni povredu iz odredbe člana 209. istog zakona, koja je mogla uticati na konačan rezultat parnice.

Osnovano se revizijom prigovara (što je takođe isticano u žalbi) da sudovi pri donošenju odluke o dijelu tužbenog zahtjeva koji se odnosi na suvlasnički dio nekretnina u G., nisu pravilno primijenili odredbe ZON. Pri utvrđenju da ta imovina predstavlja posebnu imovinu prednika stranaka pokojnog P.Š. sa 1/1, trebalo je imati u vidu da P.Š. ima tri nasljednika prvog nasljednog reda – djecu (tužitelja i drugotuzenog), te bračnog supružnika (prvotuzenu), s kojom je u trenutku smrti bio u braku. U takvoj situaciji, bez ikakvog uticaja na veličinu nasljednih dijelova je činjenica da imovina u G. predstavlja imovinu koja potiče iz braka prednika stranaka i majke tužitelja B. Nasljednici prvog nasljednog reda (član 9. ZON) nasljeđuju svu imovinu ostavioca na jednake dijelove što znači da tužitelju pripada 1/3 zaostavštine u G., a ne 1/2 te zaostavštine kako to pogrešno nalaze nižestepeni sudovi.

Dakle, zbog pogrešne primjene materijalnog prava pogrešne su nižestepene odluke u dijelu kojim je odlučeno o tužbenom zahtjevu koji se odnosi na utvrđenje suvlasničkog dijela u Gradišci, pa je o reviziji tuženih u tom dijelu odlučeno temeljem odredbe člana 250. stav 1. ZPP.

U preostalom dijelu, pobijana presuda nema nedostataka na koje se ukazuje revizijom, niti onih na koje sud pazi po službenoj dužnosti pa je o reviziji na taj dio odlučeno primjenom odredbe člana 248. ZPP.

O troškovima postupka odlučeno je temeljem odredbe člana 386., člana 387., člana 396. i člana 397. ZPP.

Tužitelj je u ovoj parnici uspio sa oko 80% zahtjeva, pa mu pripada srazmjeran dio troškova od ukupno 7.142,50 KM, čiju visinu i strukturu su pravilno utvrdili nižestepeni sudovi po važećoj Advokatskoj tarifi, što u konačnom iznosi 5.713,60 KM.

U postupku po pravnim lijekovima tuženi su uspjeli sa približno 20%, zbog čega im pripada srazmjeran dio od ukupno 2.632,00 KM, što iznosi 526,00 KM. Ovi troškovi sastoje se od troškova sastava žalbe i revizije po advokatu u iznosu od 1.800,00 KM (Tarifni broj 2. stav 3. AT; paušala 450,00 KM, Tarifni broj 12 AT) i poreza na dodatnu vrijednost u iznosu od 382,00 KM.

Predsjednik vijeća
Biljana Tomić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podrašćić